

• שמות יט, א-ז

בחדש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים
 ביום הזה באו מדבר סיני: ויסעו מרפידים ויבאו
 מדבר סיני ויחגו במדבר ויחן שם ישראל נגד
 5 החר: ומשה עלה אל האלקים ויקרא אליו ה' מן
 החר לאמר כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני
 ישראל: אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים
 ואשא אתכם על פני נשרים ואבא אתכם אלי:
 ועתה אם שמוע תשמעו בקלי ושמרתם את
 10 בריתי והייתם לי סגלה מכל העמים כי לי כל
 הארץ: ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש
 אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל:

• שבת פו, ב- פז, א

תנו רבנן: בששי בחדש ניתנו עשרת הדברות
 לישראל. רבי יוסי אומר: בשבעה בו. אמר
 15 רבא: דכולי עלמא - בראש חדש אתו למדבר
 סיני, כתיב הכא - שמות יט - ביום הזה באו
 מדבר סיני, וכתיב התם - שמות יב - החדש
 הזה לבס ראש חדשים, מה להלן - ראש חדש,
 20 אף כאן - ראש חדש. ודכולי עלמא - בשבת
 ניתנה תורה לישראל, כתיב הכא - שמות כ -
 זכור את יום השבת לקדשו, וכתיב התם
 - שמות יג - ויאמר משה אל העם זכור את היום
 הזה, מה להלן - בעצומו של יום, אף כאן -
 25 בעצומו של יום. כי פליגי - בקביעא רירחא;
 רבי יוסי סבר: כחד בשבא איקבע ירחא, וכחד
 בשבא לא אמר להו ולא מידי - משום חולשא
 דאורחא. בתרי בשבא אמר להו - שמות יט -
 ואתם תהיו לי ממלכת כהנים, בתלתא אמר
 30 להו מצות הגבלה, בארבעה עבוד פרישה.

• שם משמואל במדבר תרע"ה

בש"ס שבת (פ"ז ע"ב) ביומא קמא לא אמר להו
 ולא מידי משום חולשא דאורחא. והקשה
 מהרש"א תיפוק לי' משום דכל עליותיו היו
 35 בהשכמה, עיי"ש. ונראה ליישב עפ"י מה
 ששמעתי בשם כ"ק אדמו"ר הרי"ם זצלה"ה
 מגור דמשום חולשא דאורחא היינו עמלק שקרך
 בדרך, ופירשנו דבריו הקדושים שיהיו מותאמים
 להפשט עפ"י מה שאמרנו במק"א הא דרפידים
 40 שרפו ידיהם מן התורה שפירשו שהוא ענין יאוש
 כדכתיב (ירמי' מ"ז) לא הפנו אבות אל בנים
 מרפיון ידים, שלכאורה אינו מובן שזה הי' שייך
 אם הי' להם עוד דרך רחוקה או שהיית זמן
 ארוך, אבל לא אז שעמדו במסע האחרון לסיני,

45 הא למה זה דומה לאיש ששט כל רחוב הים
 הגדול וכשהגיע סמוך לשפתו מתיאש ורפו ידיו,
 ואמרנו שהפירוש להיפוך שהם שהיו דור דעה
 הבינו שפיר שלתורה צריכין להיות קדושים
 ומובדלים מכל עניני חומריות, ועתה ראו
 50 שקרובים הם לסיני, ועדיין לא מצאו את עצמם
 מוכנים, לזה רפו ידיהם כמתיאשים. אבל זה הי'
 חטא, דכהדי כבשי דרחמנא למה לך, והי' להם
 לכטוח בהש"י שמאחר שהבטיחם ליתן להם את
 התורה כדכתיב (שמות ג') בהוציאך את העם
 55 ממצרים תעבדון את האלקים על החר הזה, שקאי
 על קבלת התורה, כודאי כן הי'. ובוה משכו
 עליהם את קליפת עמלק בחשבונות שלו של
 שקר להוסיף להם יאוש ולקרר אותם כמו
 שחכמים הגידו במלת קרך שפירש"י צננך
 60 והפשירך מרתחתך, והיינו שנעשו בעצמם קרים
 לעומת שמקודם היו עושים בחיות ובחמימות, ואף
 שהחליש יהושע את עמלק, לא איכדו לגמרי עד
 ימות המשיח, וכל התקררות בעבודה היא
 תוצאות עמלק. והנה ישראל שבאו לסיני וראו
 65 את מראה כבוד ה' כאש אוכלת בראש החר, הי'
 זה צריך לעורר בקרבם רגש אהבה ותשוקה עד
 מאד בכלות הנפש, ולא היו צריכים להיות
 בחולשא דאורחא ולא יגעו ולא ייעפו, ואפי'
 בתשוקת הבל של עוה"ז אנו רואים שאיש היודע
 70 שישג הון עתק מעבר לים תקטן בעיניו כל
 יגיעה, מה גם תשוקה כזו שעזה כמות אהבה,
 אבל מתמת קליפת עמלק שעדיין קיימת לא היו
 כ"כ בחמימות וחיות כמו שהיו ראויים להיות,
 וע"כ הרגישו חולשא דאורחא א"כ פירושו ז"ל
 75 מתאים לפשט:

ולפי הנ"ל יש ליישב קושית המהרש"א. דהנה
 הא דכל עליותיו היו בהשכמה יש לפרש הטעם,
 דבכל בוקר אתער חסד בעלמא, וכתיב (איכה ג')
 חדשים לבקרים רבה אמונתך, וכמים פנים אל
 80 פנים מעורר אהבה בלב ישראל לאביהן
 שבשמים, ובלעם אמר (במדבר כ"ג) הן עם
 כלביא יקום פירש"י עומדים משנתן שחרית
 לחטוף את המצות, ולשון לחטוף מורה גודל
 הזריות מחמת אהבה כמובן, ע"כ ככח התשוקה
 85 הזו שנתעורר בישראל לקראת אביהן שבשמים
 בזה הכח עלה להר עבור ישראל, שבמקום
 שתשוקתו של אדם שם שם הוא, ולולא זה והיו
 נחשבים ישראל למטה לא הי' משה יכול לעשות
 עבורם:

ומעתה יוכן אי לאו חולשא דאורחא דעמלק כנ"ל והיו ישראל בהשתוקקות גדולה כשכאו להר סיני וראו מראה כבוד ה' כאש אוכלת, ה' יכול תיכף לעלות, אבל מחמת שהיו בקרירות מעט הוצרך להמתין עד שנתעוררה בישראל תוספת אהבה ותשוקה ע"י בוקר דאתער חסד בעלמא:

ולפי דרכנו זה יוכן הפסוק אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי ועתה וכו' עד ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש. כי ישראל עדיין היו מעט בהתקררות, שלא האמינו עדיין בעצמם שיזכו למעמד הנכבד הזה, אף שהיו לפני הר סיני וראו את האש הגדולה, וזה שאמר להם הש"י אתם ראיתם וגו', כי הנה ישראל במצרים היו במ"ט שערי טומאה, והיאומן כי יסופר כי אחר ימים מועטין עד ר"ח סיון יזכו לראות מראה כבוד ה' כאש אוכלת בראש ההר לעיני בני ישראל ופסקה זוהמתן, שע"ז אמרו אילו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה דיינו, הרי שהקריבה לבד היא מעלה גדולה שאין על עפר משלה, וזה ואשא אתכם על כנפי נשרים כמהירות גדולה מן מ"ט שערי טומאה עד ואביא אתכם אלי שהוא קריבה להר סיני, ובכן אל יתמה בעיניכם שבעוד איזה ימים תזכו למתן תורה, אף כי עדיין רב המרחק בין מצבם או למצבם בעת מ"ת, ואין חסר אלא קבלתכם ברצון. וזה ועתה אם שמוע תשמעו בקולי וגו' ואתם תהיו לי ממלכת כהנים שפירש"י שרים היינו שכל איש יהי' שר על לבו להטותו לכל אשר יחפוץ כאמרם ז"ל (ב"ר פ' ל"ד) צדיקים לבם ברשותם, וכדכתיב (משלי ט"ז) ומושל ברוחו מלוכד עיר. ובאמת שאין מקרא יוצא מידי פשוטו שבמה שאדם מטה את לבבו לטוב בזה הוא מטה גם את לב זולתו או העולם כולו בצד מה, ובכן במה שהוא שר על עצמו נעשה שר גם על כל העולם. והוסיף להבטיח וגוי קדוש שפירושו נבדל, היינו שלא לבד שימשול על רצונו ויכריחו עד שיהי' לבו ברשותו אלא שלבו מעצמו יהי' נבדל לגמרי מכל רע ולא יהי' צריך להכריחו. ואם כי כל הדברים האלה נראים רחוקים בעיני אדם שיגיע לזה, אחר שהוא מרגיש את עצמו במצב ההיפוך לגמרי, אל יתמה אל החפץ, שכבר ראינו יותר מזה ממצרים שהיו במ"ט שע"ט כנ"ל, כן יעשה עמכם להפליא עד תזכו ליעוד הזה. והנה זה הפסוק נוקב והולך בכל עת ובכל זמן, ובכל איש, שאל יפול לבו בקרבו אפי' אם הוא במ"ט שערי טומאה רח"ל עוד לא אבדה תקותו אם אך יתעורר ברצון, וביותר בחג הזה שהכל תלוי בהתעוררות התשוקה, והבן:

55

50

60

10

15

20

25

30

35

40

45

90

95

100

• פרי צדיק (לרבי צדוק הכהן מלובלין) ראש חדש סיון

[ה] בחודש השלישי וגו' ציוס הזה צאו מדבר סיני. ויסעו מרפידים ויבואו מדבר סיני ויחנו במדבר ויחן קם ישראל נגד ההר. הנה נאמר כאן ד' לשונות של ביאה. צאו. ויבואו. ויחנו. ויחן. היינו ק"ט כמה בחינות ומדרגות עד שבאים אל הנקודה של אמת. והוא כאשר דברנו כבר על מאמר חכמינו ז"ל (ב"ר פ' ח') על פסוק חסד ואמת נפגשו וגו' שחסד אמר יברא ואמת אמר אל יברא לך ולשון וגו' שלום אמר אל יברא מה עשה הקדוש ברוך הוא השליך אמת ארצה כו' ולכאורה מה הועיל בזה עם התנגדות השלום. רק עזה תלוי בזה שפירוד הלכות הוא מחמת שאין דעתן של בני אדם דומין זה לזה והוא רק כאשר יש בזה נגיעה ומכוון לגרמיה. אמנם כאשר אמת מארץ תלמה, היינו

• שם משמאל במדבר תרע"א

בש"ס שבת (פ"ז רע"א) בתלתא אמר להו מצות הגבלה, עיי"ש ברש"י. יש ליתן טעם למה הקדים מצות הגבלה למצות פרישה, אף דבמעשה פרישה קודמת שהיתה שלשה ימים קודם מ"ת, והגבלה

להקדושה והמה נגד בחינת ד' עולמות מהחא לעילא עשה יצירה בריאה אצילות. ולשון ויחן קס הוא נגד חכלית הקדושה של בחינת אצילות שהוא העולם האחרון דאיהו וחיוהי חד בהון. והיינו כאיש אחד בלב אחד לחכלית המכוון ה' אלהינו ה' אחד:

• שפת אמת ליקוטים לשבועות

בחודש השלישי בו באו מדבר סיני. לאשר חודש גיסן התעוררת הש"י לבני ישראל וחודש אייר לקבל ההארה כמו שפירש אא"י מו"ר זצלה"ה לאשתמודע בו. ולזאת חודש השלישי התעוררת בני ישראל כמו שכתוב באו מעצמם וזחו עצמו ענין הקדמת נעשה לשמע כמו שכתב הט"ז אורח חיים סימן א' אני מעיר השחר, שהעשי יגרום ויעורר הדיבור שישמיע הקב"ה הדברות על ידי התעוררת בני ישראל, וזחו שנאמר ומשה עלה מעצמו על ידי עבודת כלל ישראל שהעלה מיין נוקבין שחזו נשמת צדיקים ומשה רבינו ע"ה דעת של כלל ישראל, ואחר כך נאמר ויקרא אליו ה' כי הש"י מצפה על זה שיעוררו מלמטה למעלה. וכתבו חז"ל הרבה בענין השלשה תורה משולשת אבות משולשין בו בילקוט ובגמרא וחגגי ה' להבין מעט, כי כתוב בזוה"ק אמור וביום הבכורים בו כי בני ישראל דביקים בגוף האילן ועל ידם נתפשט חיות גם לענפים עיין שם, וזה ענין סגולה מכל העמים שהוא דבר עגול ונקודה ממוצעת שעל ידי נקודה זו נמשך העיגול סביב לה וזו ממלכת כהנים שכללות ישראל היא המקבלת השפע לחיות גם כל הגברים כמו שכתוב יצב גבולות עמים בו כי חלק ה' עמו שהם החלק המובחר מהגברים המקבלים זהם עצמם בחינת מלכות שמים שעל ידם ניכר מלכות שמים בעולם, וזה שחזיר הקב"ה התורה לשבעים אומות בו שעל ידי זה נשתעבדו תחת עם בני ישראל להראות שאין להם כח לאחוז בגוף האילן עץ החיים שהיא התורה, וזו שכתוב אתם ראיתם בו למצרים ופירש רש"י ז"ל ממכילתא. הרבה נתחייבו לי ולא נפרעתי כי אם על ידכם עיין שם, ויתכן לפרש כג"ל שגם זה ה"י כדי להוציא חיותם וניצוצות קדושה שבהם לכלל ישראל ולהכניע כל האומות תחת בני ישראל כג"ל, וענין השלשה הג' הוא הממוצע והוא העיקר האילן שממנו מתפשטין הצדדים ואף כי הצדדים יוכלו להיות מהופך זה מזה מכל מקום מצד יוחדתם בהאילן הם אחדות אחד ולזאת בני ישראל שהם ברי לבב יכולין להדביק בה' אחד בגוף האילן עץ החיים מקום האחדות ולכך מיוחד ענין השלישי תמיד, אבות ג' ויעקב כלול מאברהם ויצחק בנודע שהם חסד דין ורחמים ועל ידי שיש להם ענין שלישי הם מתאחדים ומתממין להיות אחד וזה מופת על השלימות שלהם ואל יקשה כי יהי יעקב גדול מאברהם ויצחק כי זודאי שורשם אחד

שהשליך השם יחברך את בחינת האמת להשפיע בארץ ואז ממילא נעשה יחוד הלבבות ושלוש בין היעושות חלוקות מחמת שכוונת כולם יחד לחכלית נקודת האמת. כלליתא (יבמות י"ד ע"ג) על מחלוקת בית שמאי ובית הלל אף על פי כן לא נמנעו בו לקיים מה שנאמר האמת והשלום אהבו שעל ידי האמת נעשה שלום בין חלוקי הדעות כאיש אחד בלב אחד:

והנה ראשית הכונה להתחלת דברי תורה הוא ביום הזה בא"ו מדבר סיני ולאמר בגמרא שבת שבראש חודש באו למדבר סיני כתיב הכא ביום הזה וכתיב התם החודש הזה לכם בו' ולכאורה אם הוא גזירה קוה הזה הזה היה להם ללמוד יותר מביום הזה שנאמר ביום יצאת מצרים אלה פעמים. ואם כן היה להם ללמוד שהוא בט"ו לחודש. אמנם כי עיקר המכוון הלימוד הוא מחיבת ביום הזה סתם שאין שייכות לומר בסתם ביום הזה רק על יום המבורר והוא רק על ראש חודש שהוא נעשה מזכור לכל העולם בעת שבאו עדים שראו את החידוש לבנה וזה מרמז על הבהקת הארה הראשונה הכא לנפש האדם כשצא לבנוס את עצמו להקדושה. ועל זה נתקשה משה על חידוש הלבנה מפני שהוא רק רשימה קטנה בהארה מועטת כשבאו רק שני עדים שראו החודש שעל ידי זה יתפשט הקדושה. אמר לו הקדוש ברוך הוא כזה ראה וקדש (ראש השנה כ.) והנה זה היה התחלת הכניסה להקדושה ונאמר על זה בלשון עבר באו מפני שהארה זו הראשונה חולפת ועוברת כמו שנאמר אחרי זה ויסעו מרפידים פירוש מרפיון ידים, היינו בחינת עמלק שמציא הרפיון בלב האדם כמו שנאמר אשר קרך בדרך ופירש רש"י ז"ל שגינת והפסיך מרחיחתי, היינו שמציא התרשלות בלב האדם בעסק עבודת השם יחברך עד שחולפת ועוברת. והוא נקרא ראשית גוים שהוא המנגד לראשית שבהקדושה. ואחר זה נאמר ויבואו מדבר סיני ולאמר ז"ל (פירש"י יתרו ממכילתא) מקיף נסיעתן מרפידים לביאתן למדבר סיני מה ביאתן למדבר סיני בתשובה אף נסיעתן מרפידים בתשובה, היינו לאחר התשובה כאשר האדם זוכה לתקן זאת ולהחזיק במעוזו בלי התרשלות קזה בחינת רפידים ריפוי ידים. אז נתעלה במדרגת הקדושה ועל זה נאמר לשון ויבואו, היינו שנקבע בו הארת הקדושה:

ואחר זה נאמר ויח"נו במדבר שער נחעלו במדרגה עליונה יותר לקבל נייחא מבחינת הקדושה כי לשון חנייה הוא כאשר נתיישב לעמו בנייחא בקביעות. כי בזימא קמא לא אמר להו ולא מידי משום חולשא לאורחא רק אחר זה כשבאו לבחינת ויח"נו. והנה עם כל זאת נאמר עוד בלשון רבים ויח"נו כל אחד בפני עצמו. אמנם חכלית המדרגה בהקדושה הוא מה שנאמר אחר כך ויח"ן קס ישראל בלשון יחיד וכאמרם ז"ל כאיש אחד בלב אחד. והיינו כשכאים לחכלית נקודת האמת אז נתייחדו הלבבות כאחד מאחר שכולם כוונתם אחד כדברנו הנ"ל. והנה ד' המדרגות האלו המה חולפות על כל נפש האדם בהדרגת כניסתו

55
60
10
5
15
65
70
75
80
85
90
95
100

בעץ החיים כנ"ל. וזהו גם כן כהנים וז'ים
 וישראלים שעל ידי הכהן בחינת החסד ברכת
 כהנים, וז'ים ברנה שהיא בחינת באר הנ"ל שהוא
 ביראה כנודע, על ידם נתתקנו בני ישראל לחיות
 הם בחי השלישי כלול מכהן ולוי מיוחדים ודביקים
 בה' אלקינו כנ"ל. וזה יש לבאר גם כן יום השלישי
 שהוסיף משה רבינו ע"ה מדעתו גם כן כנ"ל שיום
 ראשון הנתנה ויום שני הקבלה ויום השלישי
 שבא מעצמינו כנ"ל ולא שייך שיאמר הקב"ה
 פרישות יום השלישי שענינו להיות מעצמינו
 כנ"ל, וזה יש לבאר גם כן היום כמחר ליל עמו כו'
 פירוש זה כמו שבארתי במקום אחר פירוש
 ממחרת השבת וכן יו"ט שני שענין יום ראשון
 הוא הארה משמים ומחר הקבלה שבני ישראל
 מקבלין ההארה של יום ראשון להיות קבוע היטב
 בלב עיני שם במקום אחר, ויום השלישי הוא
 שמיחד להיות היום כמחר שבאמצעות יום
 השלישי נעשה היום ומחר אחד כחיבור צד ימין
 ושמאל בגוף האילן כנ"ל, ועל ידי היום השלישי
 נעשה היום כמחר ליל עמו כמובן כי ענין מחר
 הכיור בלב ישראל כנ"ל ונקרא ליל עמו
 שנתברר האמונה באדם שהוא בעולם הטבע וזה
 ליל עמו הכוונה אמת ואמונה ערבית, ודרש שגם
 היום צריך להיות ליל עמו שיהי' דבוק הלילה ביום
 גם כן והוא על ידי יום השלישי כנ"ל:

וזהו יש לפרש גם כן סדר השלישה ימים יומא
 קמא לא אמר ולא מידי כו' יום השני ואתם תהיו
 לי יום השלישי הגבלה יום הרביעי פרישה כי
 מקודם ואתם תהיו לי הוא תסד הש"י האהבה
 שמקרב כנסת ישראל אליו בחינת ימינו תחבקני.
 ואחר כך הגבלה הוא בעצמו הקבלה שבני
 ישראל יקבלו ההארה וזה בא על ידי היראה
 והענוה שמבורר חסד ה' שאין ראוי מעצמינו
 וזהו שכתוב אל יחרסו שלא יעלה על דעתם
 שראוי מעצמותם לכך וזה בחינת השמאל
 שהוא הפחד והמכוון הוא שעל ידי זה יתברר
 האמת ויקבלו הארת יום א' החסד ויהי' להם
 שתי הבחינות אחד ואז הם מיוחדים ודביקים
 בגוף האילן והיא הפרישה להיות קדוש לה' ולכך
 דייקו חז"ל וכתבו שהגבלה הי' קודם פרישה כי
 על ידי הגבלה בא הפרישה כנ"ל, וכתבו עוד כי
 וישב ויגד הוא על שקיבלו מצות הגבלה ופרישה
 ולמה כתב אחרי כן בלשון הכתוב, ויתכן לפרש
 כנ"ל כי אין השמאל בפני עצמו רק להיות מזה
 אחד יום השלישי ונמצא כונת הגבלה היא
 הפרישה ואז נגמר מצות הגבלה וזה רצון
 הקב"ה במצות הגבלה גם כן ולכך אחר מצות
 פרישה וישב ויגד על מצות הגבלה גם כן כנ"ל.
 וגי' ענינים הנ"ל הם התורה והמצוות שיש
 במצוות התורה מצוות עשה ולא תעשה
 והתורה היא המחבר שניהם והוא גוף האילן
 והמצוות הם ענפים היוצאים מגוף האילן כנ"ל,

וחשורש גבוה מכולם והוא אב לכולם והוא אלקי
 אבותינו, ויעקב שהוא הממוצע אף שנולד מהם
 מכל מקום באמצעות השלימות שבו הוא דבוק
 בשורש בשלימות ואברהם ויצחק כל אחד בצד
 ענינו כנ"ל. וכן מה שאמרו שהאותיות משולשין
 א' ב' ג' לכאורה לא הבנתי וחנני ה' כי דבר פלא
 היא שהאותיות של לשון הקודש כל אחד למעלה
 במספר והב' יש בו הא' וכן הג' יש בו משניהם
 והטעם בסדר השתלשלת אותיות התורה,
 [ובלשון האמונת אין האותיות שייכים להמספר
 כלל] ובהג' ניכר השלימות שהג' הוא שלימות א'
 ב' שא"כ ביחד הוא ג' ואף שגם ד' למעלה מהג'
 בבחי' המספר אבל השלימות מדברים הקודמים
 נמצא בהג' כנ"ל, וכן בעשיריות ומאות ק"ד הוא
 ש':

וכן חודש השלישי כנ"ל שחודש א' הארת חסד ה'
 כנ"ל, שהיא בחינת אברהם אתה כהן לעולם והוא
 אהבת הש"י לישראל וחודש השני כמו שנתבאר
 לאשתמודע עיני שם והוא לתקן עצמינו על ידי
 הכרת חסד ה' ליבוש מפניו ולשוב לפניו וזה ימי
 הספירה תיקון המידות לתשובה והיא ענין פסח
 שני שנתקרבו הטמאים שהיו רחוקים כמו שכתוב
 מרחוק ה' נראה כו' כמו שנתבאר במקום אחר
 ובזוה"ק בהעלותך החפרש שבין פסח ראשון
 לשני עיני שם, והיא פחד יצחק להכניע כל הו'
 מידות לתשובה עקידת יצחק וחודש השלישי
 תאומים שנתתקנו בני ישראל להיות נאמר עליהם
 פנים בפנים דיבר ה' וכתוב כמים הפנים לפנים
 ופירוש זה שפונן רק לדבר זה מכוון כל
 חזרהגשות להש"י וכמו כן הש"י לכנסת ישראל
 גם כן וזהו פירוש נכונים ליום השלישי בחינת
 פנים בפנים כנ"ל, ולכך בחודש השלישי באו
 למדבר סיני שהתעוררו הם כנ"ל ומשה עלה
 ויקרא אליו ה' כו' שהוא ממש הקבלת פנים כחתן
 לכלה כמו שפירש רש"י ז"ל ה' מסיני בא כו', וזה
 תאומים שכנסת ישראל מתאימת ומכוונת
 ומיוחדת לה' אחד. וכן משה שלישי לבטן כי אחרן
 כהן בחינת החסד וענין בזכות אחרן פריסת סוכת
 שלום בסוכת הושבתי שהיא הארת החסד
 שחש"י סוכך עלינו בבחינת אם הבנים כנודע
 ומרים באר בזכותה והוא שנאמר באר חפרוה
 שרים כרוח נדיבי עם כו' שהוא הבא על ידי
 עבודת בני ישראל כנ"ל ומשה השלישי שהוא
 דבוק ומיוחד בגוף האילן והוא עצמו בחינת יעקב
 משה מלאגא כו' שהוא הדעת של כללות ישראל
 שנאמר עליו ומשה עלה כנ"ל, והמן בזכותו שהוא
 החיים הבא משמים לחם מן השמים ולחם מן
 הארץ וזה בחינת שתי הלחם ולחם משנה כמו
 שכתוב בזוה"ק ויהי מאשר שמנה לחמו עיני שם
 והוא משה רבינו ע"ה שהוא הסירסור בין ישראל
 לאביהם שבשמים והוא עצם הדביקות ושורש
 החיבור שבין ישראל לאביהם שבשמים ודבוק

והארץ יהיה חסד ורחמים ואלו השנים הם שתי הלחם
 ממש ואל יקשה ממה שכתבתי לעיל כי שתי
 הלחם הם בחינות מצות עשה ולא תעשה כי
 שניהם אחד כי עץ החיים בכלל על ידי שגת יחדיו
 המצות בתורה הם בחינה אחת והוא לחם מן
 השמים ונקרא רחמים ממוצעת בין חסד ודין
 וקרובה לחסד ובחינה השנית חיי עולם קרובה
 לדין שהעולם נברא בדין ואין להאריך כאן בזה
 יותר]. ועל זה נאמר אם אין תורה אין דרך ארץ
 מצד הנותן שהוא עינים הדבר ומצד הקבלה
 בחינת דרך ארץ קודמים. ויש להסתכל בענין זה
 ונבין כי גם בחינה זו עצמה מתחלקת לשלשה
 בחינות והוא לסוד ולמנוע עצמו ממידות רעות
 ולהתדבק במידות טובות ובחינה השלישית היא
 לתקן כל המידות להי' למשל מדות טובות אהבה
 וגמילות חסד בעצם טוב ורעות שנאה ונקימה
 וכעס והאדם צריך להיות בעל גמילות חסד וטוב
 ולעקור ההיפך כגיל, ואחר כך הממוצע היא
 לתקן כל המדות והיא לצרף מידת השנאה
 והנקימה למידות אהבה שעל ידי אהבת הש"י
 שונא וכועס ומתרגש על הממעטין כבוד שמים
 בחינת לעולם ירגיז יצר טוב על יצר רע כו' וכמו
 כן בשאר המדות ובחינה השלישית שהוא תיקון
 כל המדות נקראת דרך ארץ כגיל, ולאשר כי
 ההתחלה מצד הקבלה דהיינו דרך ארץ
 ההתחלה עזיבת מידות רעות כי האדם בעל
 חומר מושך לדע מצד היצירה ולכך אחר התיקון
 נקרא גם כן עיקר הבחינה על שם סוד מרע, מה
 שאין כן מצד הנותן ג' הבחינות עיקרם על שם
 הטוב כי גם ההתחלה היא חסד ה' כמו שבארתי
 לעיל. נמצא כי הם שתי בחינות כל אחד יש בו
 התיחדות שניים שנעשה אחד ושתיים שתי
 הלחם מתיחדים ונקראים אחד כגיל ועל
 התיחדות אלו השנים נאמר גם כן אין תורה
 אין דרך ארץ ואם אין דרך ארץ אין תורה, שצד
 הנותן צריך להמקבל מכל שכן המקבל להנותן
 כגיל:

והי' ואתם תהיו לי נגד מצות עשה והגבלה נגד
 מצות לא תעשה והפרישה נגד קבלת התורה
 בכלל. וכן כנסת ישראל יש אלו חגי' ויסעו
 מרפיזים היא עזיבת החטא וכמו שאמרו חז"ל
 מרפיזין ידים שהיא נגד קבלת מצוות לא
 תעשה, ויבואו מדבר סיני היא נגד קבלת מצוות
 עשה, ואל יקשה למה קדם הגמיעה כי אצל
 כנסת ישראל השמאל תחלה כמובן, ואחר כך
 אמירת נעשה ונשמע היא נגד קבלת התורה
 בכלל שנעשה מיוחדים ודביקים בה' אחד גוף
 האילן עץ חיים כמו שכתוב ואתם הדביקים בה'
 כו'. והוא גם כן שכתוב אם שמוע תשמעו בקולי
 שהיא מצות עשה ושמרתם מצות לא תעשה
 והייתם לי סגולה היא הדביקות בתורה עץ
 החיים כגיל. ולבד אלו השלשה יש עוד בחינה
 אחת והוא בחינת דרך ארץ שקדמה לתורה
 ופרשנו במקום אחר כי דרך ארץ פירושו
 המידות, כי המידות הם עיקרים וקודמים לתורה
 ומצות ואף שוודאי תורה ומצות יותר במעלה
 מצד עינים קדושתן, אבל להקדים קודמים
 המידות כמו שנאמר כי נפש האדם קודם לרוח
 ונשמה כמו שאמרו זכה יתיר כו', ולא ימצא
 שיהי' רוח נשמה בלי נפש, כמו כן אי אפשר
 לבוא לתורה ומצות בלי בירור המדות והוא לתקן
 כלי המקבל שיוכל לקבל הארה וקדושת תורה
 ומצוות, וזה העבודה מפסח עד שבועות בירור
 המידות שהם קודמים לכל ז' שבתות כו' ואחר
 כך ב' לחם שנעשים אחד שהיא תורה ומצות
 כמו שבארתי לעיל. וענין דרך ארץ כגיל הוא
 ממש ענין השראת השכינה במקדש ותורה
 בארון כי כמו שכתבתי לעיל שצד הנותן יש
 בו שלש בחינות חסד ה' ויראתו וכללות שניהם
 שאלו חגי' הם תורה ומצות, כמו כן יש ענין
 רביעי שהיא בית המקדש וארץ ישראל שנתן
 לנו הש"י, ובצד הנותן מהש"י היא המאחרת
 שהרי התורה קדמה במעלה לארץ ישראל ובית
 המקדש [שהמשכת] התורה לבית הבחירה
 ולארון, וענין זה הרביעי היא הכנת מקום אצל
 בני ישראל (חסר תיבה אחת) לקבל מהש"י כי
 גם מקום הכנה זו בא מהש"י, וחז"ל רמזו על זה
 נתאוח הקב"ה לחיות לו דירה בתחתונים ונמצא
 כי אצל הנותן הש"י הוא בחינה הרביעית.
 [ובפנימות הענין נקראו אלו השלשה תורה
 ומצוות אחד והוא עץ החיים תורת אמת,
 והרביעי שהוא ארץ ישראל בחינת תורה שבעל
 פה נקרא דרך ארץ כי הוא הדרך אשר על ידה
 יורח אור גם בארץ ההתחנה ובחינה זו נקראת
 חיי עולם שמושך חיות מעץ החיים אל העולם,
 ועל שני אלו מברכין אשר נתן תורת אמת וחיי
 עולם נטע בתוכנו שהוא הכנת הכלי עצמו כגיל
 ובמקום אחר כתבתי באורך שנקרא עץ הדעת
 טוב ורע, ועל אלו השנים נאמר השמים כסאי